

“ÖLÜMÜNÜN BİRİNCİ YILDÖNÜMÜNDE BAHTİYAR VAHAPZADE SEMPOZYUMU”

16 Mart 2010, Ankara

Cemile KINACI*

Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü ile TÜRKSOY'un işbirliğiyle 16 Mart 2010 tarihinde “Ölümünün Birinci Yıldönümünde Bahtiyar Vahapzade Sempozyumu” düzenlendi. Sempozyum, başta Bahtiyar Vahapzade'nin değerli eşi Dilara Vahapzade ve torunları olmak üzere ölümünün birinci yıldönümünde Vahapzade'ye vefa borcunu ödemek isteyen pek çok kişinin katılımıyla gerçekleştirildi. Sempozyumda Türk dünyasının en önemli ortak değerlerinden birisi olan Bahtiyar Vahapzade ve eserleri ile ilgili değerlendirmeler yapıldı.

Sempozyumun açılış konuşmasını Gazi Üniversitesi Gazi Konser Salonunda Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü Başkanı Prof. Dr. Naciye Yıldız yaptı. Naciye Yıldız konuşmasında Türk Dünyasının son yıllarda arka arkaya büyük kayıplar verdiğini dile getirdi. Türk Dünyasının 10 Haziran 2008'de Cengiz Aytmatov'u, 27 Ekim 2008'de Şükrü Elçin'i, 13 Şubat 2009'da Bahtiyar Vahapzade'yi ve 25 Şubat 2010'da Prof. Dr. İhsan Doğramacı'yı kaybetmenin hüznünü yaşadığını belirtti ve bu isimlerin hepsinin ülkelerinin sıkıntılı dönemlerinde yetişmiş kişiler olduğunu vurguladı. Naciye Yıldız konuşmasında, bunlardan Cengiz Aytmatov'un Kırgız Türklerinin çağdaş edebî yüzü, bununla birlikte bir Kırgız aksakalı olduğunu belirtti. Ayrıca, ünlü yazarın sağlığında Türk dünyasının birbirini tanıma sürecine şahit olabildiğini ve Türk dünyasının en çok okunan yazarlarından biri olmanın mutluluğunu duyabildiğini sözlerine ekledi. Prof. Dr. Şükrü Elçin'in hayatı boyunca kendisini Türk kültürüne adanmış bir bilim adamı olduğunu ve onun da Türk dünyasının ayağa kalkışına şahit olabildiğini dile getirdi. Prof. Dr. İhsan Doğramacı hem Anadolu'da, hem de doğduğu topraklarda Türk milletine hizmet yolunda birçok başarılı projeyi gerçekleştirmiş bir kişiliktir. Naciye Yıldız Bahtiyar Vahapzade'nin ise bir Türkiye sevdalısı, bir Türkiye dostu olduğunu vurguladı. Buna mukabil Türkiye'nin de Bahtiyar Vahapzade'yi beraber olamadığı

* Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü.

Cemile KINACI

kardeşlerinin sesini duyuran büyük şair olarak tanıdığını ve sevdiğini sözlerine ekledi. Naciye Yıldız konuşmasında, Kardeş Edebiyatlar denildiğinde ilk akla gelen ismin Bahtiyar Vahapzade olduğunu, onun bir zamanlar ulaşamadığımız kardeşimizin bize ulaşan sesi olduğunu dile getirdi. Bahtiyar Vahapzade'nin Azerbaycan'da milletinin gören gözü, işiten kulağı, hisseden yüreği ve söyleyen dili olan şairlerin en büyüklerinden biri olduğunu vurguladı. Bahtiyar Vahapzade'nin kendisine yapılan bütün haksızlıklara rağmen susmadığını, Türkiye'deki kardeşlerinin de onu bu susmayan sesi ile tanıdığını ifade etti. Henüz Sovyetler Birliği dağılıp Türk Cumhuriyetleri kurulmadan önce Türkiye'de Vahapzade şiirlerinin birçok toplantıda gözyaşları içinde okunduğunu ve bu surette Azerbaycan ile Türkiye arasında bir gönül köprüsü kurulduğunu belirtti. Naciye Yıldız son olarak, Bahtiyar Vahapzade'nin aziz hatırasını bu sempozyumda yaşatmak üzere Azerbaycan'dan gelen ve bir ömrü onunla paylaşan eşi Dilara Hanımefendi'ye ve yine hatıralarını paylaşmak üzere Azerbaycan'dan gelen torunları Mahmut ve Bahtiyar Vahapzadelere, ayrıca sempozyumun gerçekleşmesinde emeği geçen herkese teşekkür etti.

Naciye Yıldız'ın yaptığı açılış konuşmasının ardından TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov, Bahtiyar Vahapzade'nin Türk Dünyası için çok önemli bir değer olduğunu dile getiren kısa bir konuşma yaptı.

Sempozyum üç oturum halinde gerçekleştirildi. İlk oturum Gazi Üniversitesi Gazi Konser Salonunda yapıldı. Bu oturumda Bahtiyar Vahapzade'nin eşi Dilara Vahapzade Hanımefendi ve torunu Mahmut Vahapzade Bahtiyar Vahapzade ile ilgili hatıralarını dile getirdiler.

Dilara Vahapzade öncelikle, ilk defa ömür yoldaşı olmadan ömür yoldaşı hakkında söz söyleyeceğini ve bunun da zor bir iş olduğunu, mesuliyet gerektirdiğini belirtti. Dilara Hanımefendi üniversitede okuduğu yıllarda Bahtiyar Vahapzade ile evliydi ve kendisi de Vahapzade'nin öğrencisi olmuştu. Vahapzade'nin derslerini dinlemek için muhtelif fakültelerin öğrencilerinin sınıfa toplandığını, Vahapzade'nin tıpkı bir çılgın misali konuştuğunu, bu dönemde kendisinin onunla evli olduğunu tamamen unutup hayranlıkla onun sohbetlerini dinlediğini anlattı. Vahapzade'nin, derslerinde öğrencilerine vatanperverlik duygusu aşıladığını, toprağa, millete olan sevgisini izah ettiğini dile getirdi. Bu izahlar esnasında adeta coştüğünü ve öğrencilerin hepsinin ondan çok etkilendiğini sözlerine ekledi. Dilara Vahapzade konuşmasında Bahtiyar "müellimin" ömrünün sonuna kadar halkı için çalıştığını ve Türk halklarına hürmet beslediğini dile getirdi.

Vahapzade'nin ömrünün son gününde bile kendisini ziyarete gelen iki Türk misafirle görüşmeyi kabul ettiğini ve “Türk'e canım kurban, ben Türkçüyüm. Belki de bu benim son görüşüm olacak.” deyip misafirlerle görüşükten sonra Hakk'ın rahmetine kavuştuğunu duygulanarak anlattı ve sempozyuma katılan herkesi de duygulandırdı. Dilara Vahapzade, Bahtiyar Vahapzade'nin Türkiye'de de çok sevildiğini, gerek o Türkiye'ye geldiğinde ona çok hürmet edildiğini, gerekse Türkiye'den Azerbaycan'a giden ziyaretçilerin evlerine sık sık misafir olup mutlaka Vahapzade ile görüşüklerine de değindi. Bahtiyar Vahapzade'nin tabutunun üstüne üç renkli Azerbaycan bayrağı ile birlikte ay yıldızlı Türk bayrağının da örtüldüğüne dikkat çekti. Dilara Vahapzade son olarak, Bahtiyar Vahapzade'nin gerçekten de bahtiyar bir şair olduğunu, çok değerli edebiyatçıların onun hakkında önemli yazılar yazdıklarını, kiminin onu “Azerbaycanın Bahtiyarı”, kiminin “Azerbaycanın Şairi” kiminin de “Türk Dünyasının Bahtiyarı” diye adlandırdığını belirtti. Bahtiyar Vahapzade'ye sevgisini, hürmetini her daim gösteren herkese teşekkür ederek konuşmasını tamamladı.

Sempozyumun II. oturumu Fen-Edebiyat Fakültesinde 75. Yıl Konferans Salonu'nda devam etti. II. oturumda Prof. Dr. Yavuz Akpınar, Bahtiyar Vahapzade'nin torunu Bahtiyar Vahapzade ve Prof. Dr. Şerif Aktaş söz aldılar ve Vahapzade'yi farklı açılardan değerlendirdiler. Prof. Dr. Yavuz Akpınar, “Bahtiyar Vahapzade'nin Türkiye'de Tanınması” başlıklı bir bildiri sundu. Vahapzade'nin eserlerinden ve bu eserlerin Türkiye'de çeşitli dergilerde yayınlanmasıyla birlikte Bahtiyar Vahapzade sevgi ve hürmetinin Türkiye'de filizlenmeye başladığını ve günbegün ona duyulan bu sevgi ve hürmetin arttığını anlattı. Sempozyuma Azerbaycan'dan gelen torun Bahtiyar Vahapzade, dedesi Vahapzade'nin torunu olmanın zor, fakat çok gurur verici olduğunu dile getirdi. Dedesi Bahtiyar Vahapzade'nin yanında küçük yaşlardan itibaren Türkçülük şuuru ile yetiştiğini ve bu sebeple daima sorumluluklarının bilincinde, Türk'e layık bir evlat olma gayretinde olduğunu vurguladı. II. oturumun son konuşmacısı Prof. Dr. Şerif Aktaş'tı. Şerif Aktaş “Bahtiyar Vahapzade'nin Şiiri Üzerine” başlıklı bir konuşma yaptı. Şerif Aktaş şairin şiirlerinden örnekler verdi ve bu şiirleri tahlil etti. Vahapzade'nin şiirlerinde Türkçenin en güzel ve en sade şekliyle duyulduğunu dile getirdi. Şairin sadece halkın kullandığı dil ile birbirinden güzel şiirler yazdığını ve bu şiirlerin herkes tarafından çok sevilerek okunduğunu ifade etti.

III. ve son oturumda Prof. Dr. Ramazan Gafarlı, Prof. Dr. Şuayip Karakaş ve Prof. Dr. Mehman Musayev bildirimlerini sundular. Prof. Dr. Ramazan Gafarlı “Azerbaycan’ın İstiklâl Şairi” adlı bir bildiri sundu. Bildirisinde Vahapzade’nin istiklâlî terennüm eden şiirlerinden örnekler verdi ve istiklâl konusunun onun şiirlerinde çok önemli bir yer tuttuğunu belirtti.

Prof. Dr. Şuayip Karakaş’ın bildiri başlığı “Azerbaycan’ın Vatan Şairi: Bahtiyar Vahapzade” idi. Şuayip Karakaş konuşmasında, Vahapzade’nin yazdığı şiirlerle nesillere vatan sevgisini öğreten bir şair olduğunu vurguladı. Şuayip Karakaş, Vahapzade’nin bu yolda yazdığı şiirleri bir kitapta toplanacak olursa, ortaya hiç şüphesiz geniş hacimli muazzam bir eserin çıkacağını dile getirdi. Türkiye’de son dönemde vatan sevgisini Bahtiyar Vahapzade gibi aşk derecesinde heyecanla terennüm eden bir şairin çıkmadığını da ifade etti. Konuşmasında şairin vatan sevgisini işlediği pek çok şiirden örnekler veren Şuayip Karakaş, vatan sevgisinin işlendiği bu şiirlerin mutlaka ayrı bir kitap hâlinde yayımlanması gerektiğini de sözlerine ekledi. Bu suretle hem Azerbaycan’da, hem de Türkiye’de yeni nesillere vatan sevgisinin ne olduğunu öğretilmesi gerektiğini vurguladı. Şuayip Karakaş, Azerbaycan ve Türk dünyasının Bahtiyar Vahpazade gibi bir “veten mecnunu”na, bir “dil mecnununa” sahip olmakla bahtiyar olduğunu söyleyerek konuşmasını tamamladı.

III. Oturumun son konuşmacısı Mehman Musayev’di. Mehman Musayev, “Vahapzade Şiirinde Türkiye” başlıklı bir bildiri sundu. Mehman Musayev, Vahapzade’nin ilham kaynağının bütün Türk dünyası olduğunu vurgulayarak konuşmasına başladı. Türklük ve Türk dünyası kavramlaştırmasının en önemli unsurlarından birisini de Türkiye olgusunun oluşturduğunu dile getirdi. Mehman Musayev bu bakımdan Bahtiyar Vahapzade’nin Türkiye üzerine yazdığı şiirlere dikkat çekti. Şairin çeşitli yazılarında Nizamî, Fuzûlî, M. A. Sabir, Celil Memedguluzade ve Samed Vurgun’un yanı sıra, Türkiye’nin Mevlânâ, Yunus Emre, Mehmet Akif Ersoy, Yahya Kemal, Âşık Veysel, Ahmet Kabaklı, Cemil Meriç ve Ahmet Bican Ercilasun gibi söz üstatları ve fikir adamlarının da görüşlerine atıfta bulunduğunu dile getirdi. Şairin Türkiye üzerine yazdığı şiirlerde; dinimiz, dilimiz, etnik-millî kimliğimiz ve bunlara bağlı olarak da Türkiye’nin Türk dünyası içerisindeki yeri ve önemi gibi konulara değindiğini vurguladı. Mehman Musayev, şairin lirik-felsefî düşüncelerinin vatan, Türklük, ana dili ve millî kimlik kavramları bağlamında ifade edildiğine dikkat çekti. Mehman Musayev konuşmasında farklı bir yöntem kullanarak Bahtiyar

“Ölümünün Birinci Yıldönümünde Bahtiyar Vahapzade Sempozyumu”

Vahapzade'nin Türkiye üzerine yazdığı “İstanbul”, “Boğaziçi”, “Yunus Emreye”, “Atatürk”, “Türkiye Havası”, “Azerbaycan-Türkiye”, “Tenha Mezar”, “Tasavvuf”, “Hayalperest”, “Deprem”, “Vatandaşlık Vesikası(Kimliği)” gibi şiirlerinden gösterilen somut örnekleri, Algılama-Bilinç-Düşünüş üçgeninin oluşturduğu üçbucaktaki küpte belirtilen araştırma-inceleme bağlamında irdeledi. Mehman Musayev konuşmasının sonunda Bahtiyar Vahapzade'nin edebî mirasının bütün yönleriyle incelenmesi gerektiğini vurguladı. Bahtiyar Vahapzade'nin edebî mirasını iyi değerlendirebilmek için Azerbaycan ve Türkiye üniversitelerinin Türkoloji bölümlerinde Bahtiyar Vahapzade seminerleri düzenlenmesi gerektiğini, şairin eserlerinin okutulup hatta şairin edebî yaratıcılığının yüksek lisans ve doktora düzeyinde tez konusu olarak incelenmesi gerektiğini vurgulayarak konuşmasını tamamladı.

“Ölümünün Birinci Yıldönümünde Bahtiyar Vahapzade Sempozyumu” zengin içerikli üç oturumun ardından Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun'un değerlendirme konuşması ile sona erdi. Ahmet Bican Ercilasun konuşmasında, Bahtiyar Vahapzade'nin Türklük mücadelesinden, Azerbaycan'ın istiklâl mücadelesinde şairin üstlendiği zor vazifeden bahsetti. Ercilasun, Dilara Vahapzade'nin de konuşmasında vurguladığı gibi Bahtiyar Vahapzade'nin bir çılgın, vatan çılgını, Türklük çılgını olduğunu ve ömrü boyunca bu uğurda gözünü budaktan sakınmadan mücadele verdiğini dile getirdi. Onun şiirlerinde Oğuz Türklerinin bugün farklı coğrafyalarda farklı devletlerin çatısı altında yaşasalar bile, aynı kökten çıktıklarını gözlemlemenin mümkün olduğuna dikkat çekti. Ahmet Bican Ercilasun'un değerlendirme konuşmasının ardından Türk dünyasının en önemli ortak değerlerinden birisi olan Bahtiyar Vahapzade ve eserleri ile ilgili faydalı değerlendirmelerin yapıldığı sempozyum başarılı bir şekilde sona erdi.